

سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

همدان ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۴

برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT (مطالعه موردی: روستای درکش)

حمید یزدانی^{۱*}، مصطفی کدخدایی دولت آبادی^۲

Hamidyazdani69@gmail.com

Mostsfa.kadkhodahotmail.com

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی تهران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی تهران

چکیده:

گردشگری به عنوان صنعتی نو پا در جهان به عنوان یک اصل در پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که در ردیف یکی از سه منابع درآمدی اول به شمار می آید و از این میان گردشگری روستایی به عنوان یک پدیده اجتماعی اثرات زیادی بر جامعه روستایی می گذارد که در صورت برنامه ریزی و توسعه صحیح این صنعت اثرات مثبتی در توسعه گردشگری روستایی بر جای می نهد. روستای درکش به دلیل برخورداری از طبیعت بکر و زیبا و همچنین وجود مراکز تاریخی و باستانی می تواند به یکی از قطب های گردشگری در شهرستان مانه و سملقان تبدیل گردیده است. هدف پژوهش حاضر برنامه ریزی راهبردی در راستای توسعه گردشگری روستای درکش با استفاده از مدل SWOT است. نوع این پژوهش، کاربردی - راهبردی و روش انجام آن توصیفی - تحلیلی است. در انجام پژوهش حاضر علاوه بر مطالعات کتابخانه ای از روش پیمایشی نیز استفاده شده است. برای جمع آوری و ارزیابی اطلاعات پیمایشی پژوهش حاضر، تکنیک دلفی و مصاحبه با کارشناسان و مسئولین امر به کار گرفته شده است. یافته های تحقیق نشان می دهد که راهبردهای ایجاد نمایشگاه ها و فروشگاه های فصلی از صنایع دستی، ایجاد انگیزه های لازم در ساکنان منطقه برای سرمایه گذاری در بخش گردشگری منطقه، مکان یابی بهداشتی و اصولی محل دفن زباله، ارائه آموزش های لازم برای بومیان منطقه در نحوه تعامل با گردشگران، معرفی و شناساندن منطقه به گردشگران داخلی و خارجی به عنوان راهبردهای دارای اولویت در جهت توسعه گردشگری روستای درکش می باشند

سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

همدان ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۴

واژه های کلیدی: برنامه ریزی راهبردی ، گردشگری روستایی ، توسعه روستایی ، روستای درکش ، مدل SWOT

مقدمه :

امروزه صنعت گردشگری در جهان توسعه فراوانی یافته است و بسیاری از کشورها از این رهیافت توانسته اند وضعیت خویش را تا حد درخور توجهی بهبود بخشیده و بسیاری از مشکلات خود از قبیل بیکاری، پایین بودن سطح درآمد، سرانه و کمبود درآمد ارزی را پوشش دهند (Esmailzadeh et al, 2014: 2). گردشگری به عنوان یکی از فرصت های توسعه و یکی از زمینه های مشخص متنوع سازی اقتصاد روستایی، دارای ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی می باشد. توسعه گردشگری در سطح کانون های روستایی و در تعادل با اجتماعات روستایی و فرهنگ محلی، آثار و پیامدهای متنوع و گسترده ای را بر جای می گذارد (کانونی و همکاران: ۱۳۹۲: ۲). گردشگری و فعالیت های وابسته به آن امروزه بزرگترین بخش صنعت و صادرات جهانی را شامل می شود. از سال ۱۹۵۰ که گذراندن اوقات فراغت و مسافرت کردن در جهان به صورت یک نیاز عمومی تبلور پیدا کرد. هر ساله بر تعداد گردشگران افزوده شده و امروزه نرخ این افزایش به ۱۵/۳ درصد رسیده است و پیش بینی می شود تا سال ۲۰۱۰ این تعداد حتی از مرز ۱/۱۰۸ میلیارد نفر فراتر رود (اردستانی: ۱۳۸۷: ۹). در قرن بیست و یکم گسترش و پیشرفت فن آوری موجب خواهد شد که وقت انسان بیش از پیش آزاد و ثروتش افزون شود و زمان بیشتری را صرف اوقات فراغت خود نماید. در واقع قرن بیستم را باید عصر گردشگری نهاد. گردشگری را می توان «صنعت سفید» نام نهاد، زیرا برخلاف اغلب صنایع تولیدی بدون آلوده سازی محیط زیست انسانی، زمینه ساز دوستی و تفاهم بین ملتهاست و صلح و صفا را برای مردم به ارمغان می آورد (سلیمانی و همکاران: ۱۳۹۱: ۳۶). روی آوری گردشگران به طبیعت که ناشی از سبب زندگی صنعتی و خستگی های برجسته از حضور در سکونتگاه های، شلوغ، علاقه و اشتیاق روز افزون به کشف تازه ها و شناخت طیف وسیعی از ارزش ها، فعالیت ها و تبادلات فرهنگی بوده، مقوله جالب و با ارزشی را تحت عنوان گردشگری روستایی به تصویر کشیده است (اردستانی: ۱۳۸۷: ۱۰). گردشگری روستایی، یکی از اجزای مهم صنعت گردشگری است و نیروی اصلی در زمینه ی بهبود و رشد اقتصادی روستاها محسوب می شود. گردشگری روستایی با ایجاد فرصتی راهبردی سبب تنوع اقتصاد محلی شده و با ایجاد فرصت های شغلی مولد مبتنی بر قابلیت های موجود در روستا، موجب افزایش سطح رفاه، استانداردهای زندگی، درآمد و امنیت در روستا می شود. همچنین سبب ثبات و نگهداشت جمعیت در روستا، پیشگیری از مهاجرت های بی رویه، حفظ تعادل اکولوژیک و منابع طبیعی، حفظ بافت سنتی و ویژگیهای فرهنگی روستا می شود. بر این مبنا می توان گفت که یکی از بهترین راه های نجات روستا از مسائل و مشکلات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی و رسیدن به عدالت اجتماعی و جغرافیایی، توسعه و گسترش روستایی است (قدیری معصوم و همکاران: ۱۳۸۹: ۱). در دهه های آخر قرن بیستم بسیاری از برنامه ریزان اجتماعی، اقتصادی در کشورهای اروپایی، گردشگری روستایی را بعنوان راهکاری مطمئن با دورنمای بسیار خوب برای توسعه روستاها به ویژه محرومترین آنها قلمداد کردند (اردستانی: ۱۳۸۷: ۱۰). گردشگری روستایی به عنوان یک پدیده اجتماعی دارای آثار منفی و مثبتی می باشد که منجر به پایداری یا ناپایداری روستا می شود. هدف این پژوهش بررسی اثرات منفی و مثبت گردشگری روستایی و برنامه ریزی راهبردی برای توسعه گردشگری روستای کهنه سرا با استفاده از مدل SWOT است.

- مبانی نظری :